

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

Dnro 237/03/2018

LAUSUNTO

23.2.2018

Liikenne- ja viestintäministeriö
Osastopäällikkö, ylijohdaja Juhapekka Ristola
PL 31
00023 VALTIONEUVOSTO

Asia: Tietosuojavaltuutetun lausunto

Viite: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi Liikenne- ja viestintäviraston perustamisesta, Liikennevirastosta annetun lain muuttamisesta ja eriakiksi niihin liittyviksi laeiksi

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt tietosuojavaltuutetun lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi Liikenne- ja viestintäviraston perustamisesta jne. Kiitän mahdollisuudesta lausua asiassa.

YLEINEN OSA

Henkilötietojen käsittelyä koskeva lainsäädäntökehikko on muuttumassa ja tällä hetkellä on menossa siirtymäaika yleisen tietosuoja-asetuksen osalta, jota ryhdytään soveltamaan 25.5.2018 alkaen. Näin ollen kaikessa lainsäädäntötoiminnassa on huomioitava yleisestä tietosuoja-asetuksesta tulevat reunaehdot kansalliselle lainsäädännölle. Kansallinen lainsäädäntö on mahdollista vain niiltä osin, kuin se asetuksessa nimenomaisesti sallitaan ja niiltä osin, kuin esitetyt säännökset ovat välttämättömiä yleisen tietosuoja-asetuksen säännösten täydentämiseksi. Kansallinen liikkumavara pohjautuu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohtiin sekä arkaluonteisten tietojen osalta 9 artiklan 2 kohdan alakohtiin sekä rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyvien henkilötietojen osalta 10 artiklaan. Lisäksi asetuksessa on useita artiklakohtaisia tarkennuksia kansallisesta liikkumavarasta. Lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhtainen asetettuun tavoitteeseen nähden. Lainsäädännön on oltava myös selkeää, täsmällistä ja sen soveltamisen on oltava ennakoitavaa.

Kun käsittelystä säädetään kansallisessa laissa tietosuoja-asetuksen antaman liikkumavaran puitteissa, käsittelyn oikeusperuste voi sisältää 6 artiklan 3 kohdan mukaan erityisiä säännöksiä, joilla mukautetaan asetuksen sääntöjen soveltamista, muun muassa:

- yleisiä edellytyksiä, jotka koskevat rekisterinpitäjän suorittaman tietojenkäsittelyn lainmukaisuutta;
- käsiteltävien tietojen tyyppiä;

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 315 00181 Helsinki	Albertinkatu 25 A 3. kerros	010 366 6700	tietosuoja@om.fi http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	010 36 16670	0100 862 05	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00

- asianomaisia rekisteröityjä,
- yhteisöjä joille ja tarkoituksia joihin henkilötietoja voidaan luovuttaa;
- käyttötarkoitussidonnaisuutta;
- säilytysaikoja; sekä
- käsittelytoimia ja -menettelyjä, mukaan lukien laillisen ja asianmukaisen tietojenkäsittelyn varmistamiseen tarkoitettut toimenpiteet.

Esitystä on tarkasteltava myös perusoikeusnäkökulmasta. Euroopan unionin perusoikeuskirjan rinnalla on huomioitava kansallinen peruslaki ja perustuslakiavaliokunnan sekä hallintovaliokunnan lausuntokäytäntö. Perustuslain 10 §:n 1 momentti sisältää lainsäädäntötoimeksiannon, jonka mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Sääntelyn on oltava täsmällistä sekä tarkkarajaista. Henkilötietojen suojan kansallisen perusoikeussuojan tulkinnasta suhteessa EU:n tietosuoja-asetukseen perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan PeVL 38/2016 vp seuraavaa: ”Valiokunnan käsityksen mukaan estettä ei ole sille, että henkilötietojen suojaan liittyvät sääntelyn kattavuuden sekä täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset voidaan joiltain osin täyttää myös asianmukaisesti laaditulla yleisellä Euroopan unionin asetuksella tai kansalliseen oikeuteen sisältyvällä yleislailla”.

Komissio on asetuksen täytäntöönpanoa koskevan työn yhteydessä toistuvasti painottanut, että kansallista liikkumavaraa tulee käyttää hyvin rajatusti. Tietosuoja-asetuksen määritelmiä ei saa määritellä uudelleen ja suoraa toistamista tulee välttää. Viitaukset asetukseen ovat kuitenkin mahdollisia. Kaikessa kansallisessa lainsäädännössä on huomioitava asetusinstrumentin tarkoitus eli se, että asetusta tulee soveltaa yhdenmukaisesti jäsenvaltioissa. Kansallinen asetusta tarkentava lainsäädäntö voi vaarantaa tämän keskeisen tarkoituksen. On myös otettava huomioon, että tietosuoja-asetus ei ole minimidirektiivi.

Esityksen sisältämä henkilötietojen käsittely on luonteeltaan sellaista, että se kuuluu tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan. Tässä yhteydessä erityisesti ns. välillisesti syntyvien henkilötietojen syntymistä ja sen merkitystä lainsäädännössä on syytä arvioida.

Esityksen sisältyviä säännöksiä on peilattava tietosuoja-asetukseen sekä erityisesti asetuksen sallimaan kansalliseen liikkumavaraan. Lainsäätäjän tulisi ankkuroida ehdottamansa käsittelyperuste tietosuoja-asetuksen artikloihin, jolloin suhde kansalliseen liikkumavaraan on mahdollista arvioida.

Lisäksi tapauksissa, joissa tietoa on tarkoitus siirtää toimijalta toiselle tai olla monen toimijan hyödynnettävissä on tarkasteltava, voiko tietoja luovuttaa kyseiselle toimijalle tietosuoja-asetuksen mukaisesti. Luovutukset ja useamman toimijan käytettävissä oleva tieto johtaa rekisterinpitäjä-käsittelijätilanteisiin, jonka seurauksiin ja toteutustapoihin on kiinnitettävä huomiota.

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 315	Albertinkatu 25 A	010 366 6700	tietosuoja@om.fi
00181 Helsinki	3. kerros		http://www.tietosuoja.fi

Neuvonta	010 36 16670 862 05	0100	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00
-----------------	------------------------	------	--------------------------------

pe 9:00-12:00

ERITYINEN OSA

Nyt käsiteltävänä oleva lakiluonnos on varsin laaja, eikä tietosuojavaltuutetun toimistolla siitä syystä ole mahdollista ottaa yksityiskohtaisesti kantaa koko luonnokseen. Tietosuojavaltuutetun toimisto on kiinnittänyt eniten huomiota ehdotukseen laiksi Liikenne- ja viestintäviraston perustamisesta sekä ehdotusta laiksi Liikennevirastosta annetun lain muuttamisesta eli niin sanottuihin *virastolakeihin*. Valittu painotus perustuu virastouudistusta käsittelevän sidosryhmien kuulemistilaisuudessa 14.2.2018 annettuun painotussuositukseen.

Tietosuoja-asetusta on sovellettu esityksessä vaihtelevasti

Tietosuojavaltuutetun toimiston näkökulmasta merkittävimpänä huomiona annetuista laeista on, että esitetyssä lakipaketissa on hajontaa sen suhteen, onko tietosuoja-asetus otettu huomioon. Niin sanotuissa virastolaeissa on yleisperusteissa mainittu, että tietosuoja-asetus ja siitä seuraavat velvoitteet on otettu nimenomaisesti huomioon. Tietosuoja-asetukseen on viitattu osassa annettuja lakeja. Sen sijaan osassa annettuja lakiehdotuksia viitataan edelleen henkilötietolakiin. Liikenne- ja viestintäministeriön on kiinnitettävä huomiota siihen, että tietosuoja-asetusta sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn heidän hallinnanalallaan ja viittaus henkilötietolakiin ja siitä seuraaviin velvoitteisiin ei ole enää perusteltua. Liikenne- ja viestintäministeriön on kiinnitettävä huomiota tietosuojalainsäädännön yhtenäiseen soveltamiseen kautta annetun ehdotuksen.

Hallituksen esityksen yleisperusteluiden 2.1.4. Tietovarannot -alaluku on tietosuojakysymysten kannalta merkityksellinen. Tästä osasta myös tietosuoja-asetuksen vaihteleva huomioonotto käy erityisen hyvin ilmi. Rautatieliikenteen rekisterit -alaotsikon alla kerrotaan, että henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan henkilötietolakia, kun esimerkiksi liikenneasioiden rekisterit -alaotsikon kohdalla tietosuoja-asetuksen merkitystä on käsitelty laajasti.

Liikenneasioiden rekisterit -alaotsikon alla mainitaan lisäksi seuraavaa:

Liikennevälineitä koskevat tiedot voivat sisältää tietoja muun muassa omistajista tai haltijoista, mutta suuri osa tiedoista on luonteeltaan varsin teknisiä, eikä niiden käsittelyssä ole kyse henkilötiedosta. Henkilölupiin liittyvät tiedot ovat puolestaan lähes poikkeuksetta henkilötietoja.

Tietosuoja-asetus määrittelee henkilötiedon 4 artikla 1 kohdan mukaisesti. Edellä kuvattu poiminta ehdotetusta hallituksen esityksestä jättää epäselväksi, onko henkilötiedon määritelmä tunnistettu täysimääräisesti vai onko kyse muotoilun epäselvyydestä. On huomattava, että annetussa hallituksen esityksessä on kiinnitettävä huomiota selkeään ilmaisuun ja asetuksen mukaisuuteen myös niiltä osin, kun kyse on perusteista.

Postiosoite Käyntiosoite Vaihe Sähköposti ja kotisivut

PL 315 Albertinkatu 25 A 010 366 6700 tietosuoja@om.fi
00181 Helsinki 3. kerros <http://www.tietosuoja.fi>

Neuvonta 010 36 16670 0100 ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00

pe 9:00-12:00

Kuten edellä on kuvattu, annetun esityksen laajuuden vuoksi tietosuojavaltuutetun toimistolla ei ole mahdollisuutta ottaa annettuun luonnokseen yksityiskohtaisesti kantaa. Kuitenkin niiltä osin, kuin kyse on tietosuojavaltuutetun toimintaan suoraan vaikuttavasta lainsäädännöstä, lausutaan seuraavaa:

Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annetun lain 19 ja 32 §:n muuttamisesta

Rinnakkaisteksteistä käy ilmi, että lakitekstiä on muutettu jonkin verran verrattuna alkuperäisiin säännöksiin. Hallituksen esityksestä ei kuitenkaan käy ilmi, millaisia muutoksia ollaan tekemässä ja mistä syystä. Tästä syystä en voi ottaa kantaa siihen, miten tietosuoja-asetuksesta tulevia vaatimuksia on otettu huomioon. EU:n uuden tietosuojapaketin myötä kansallisesti voi tulla sovellettavaksi kolme yleislakia: yleinen tietosuoja-asetus, kansallinen yleistä tietosuoja-asetusta täydentävä tietosuojalaki sekä ns. III pilarin niin kutsuttu rikosasioiden tietosuojadirektiivin täytäntöönpanoa koskeva yleislaki. Yleinen tietosuoja-asetus tulee lähtökohtaisesti sovellettavaksi kaikkeen henkilötietojen käsittelyyn, joka kuuluu EU:n toimivallan soveltamisalaan, mutta jää rikosasioiden tietosuojadirektiivin soveltamisalan ulkopuolelle. Tämä on otettava huomioon silloin, kun käsiteltävät henkilötiedot saattavat sisältää rikosasioita koskevaa informaatiota.

Laki henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 13 ja 28 §:n muuttamisesta

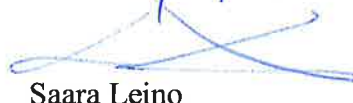
Rinnakkaisteksteistä käy ilmi, että lakitekstiä on muutettu jonkin verran verrattuna alkuperäisiin säännöksiin. Hallituksen esityksestä ei kuitenkaan käy ilmi, millaisia muutoksia ollaan tekemässä ja mistä syystä. Tästä syystä en voi ottaa kantaa siihen, miten tietosuoja-asetuksesta tulevia vaatimuksia on otettu huomioon.

Tietosuojavaltuutettu

Reijo Aarnio

Ylitarkastaja

Saara Leino

Tietosuojavaltuutetun toimivalta

Henkilötietolain (523/1999) 38 §:n 1 momentin mukaan tietosuojavaltuutettu antaa henkilötietojen käsittelyä koskevaa ohjausta ja neuvontaa sekä valvoo henkilötietojen käsittelyä tämän lain tavoitteiden toteuttamiseksi ja käyttää päätösvaltaa siten kuin tässä laissa säädetään.

Henkilötietolain 40 §:n 1 momentin mukaan tietosuojavaltuutetun on edistettävä hyvää tietojenkäsittelytapaa sekä ohjein

Postiosoite Käyntiosoite Vaihde Sähköposti ja kotisivut

PL 315 Albertinkatu 25 A 010 366 6700 tietosuoja@om.fi

00181 Helsinki 3. kerros <http://www.tietosuoja.fi>**Neuvonta**010 36 16670
862 05

0100

ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00

pe 9:00-
12:00

ja neuvoin pyrittävä siihen, ettei lainvastaista menettelyä jatketa tai uusita. Tarvittaessa tietosuojavaltuutetun on saatettava asia tietosuojalautakunnan päätettäväksi taikka ilmoitettava syytteeseen panoa varten.

Henkilötietolain 40 §:n 2 momentin mukaan tietosuojavaltuutetun on ratkaistava asia, jonka rekisteröity on saattanut 28 ja 29 §:n nojalla hänen käsiteltäväkseen. Tietosuojavaltuutettu voi antaa rekisterinpitäjälle määräyksen rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteuttamisesta tai tiedon korjaamisesta.

Tietosuojavaltuutettu valvoo yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (työelämän tietosuojalaki) (759/2004) 22 §:n mukaan lain noudattamista yhdessä työsuojeluviranomaisten kanssa.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain (516/2004) 32 §:n mukaan tietosuojavaltuutetun tehtävänä on valvoa mm. lain 7 lukuun (26-29 §) sisältyvien suoramarkkinointia koskevien säännösten noudattamista.

Postiosoite Käyntiosoite Vaihde Sähköposti ja kotisivut

PL 315 Albertinkatu 25 A 010 366 6700 tietosuoja@om.fi
00181 Helsinki 3. kerros <http://www.tietosuoja.fi>

Neuvonta

010 36 16670 0100 ma-to **9:00-11:00 & 13:00-15:00**

862 05

pe **9:00-12:00**

